

ผ้าไทยกับวัยรุ่น

เรื่องจากปก

เรื่อง : ปิ่นอนงค์ ปานชื่น
ภาพ : สุกัล เกิดในมงคล



▲ สุกัลฤทธิ์ ม่วงทับ กับ กมลชนก แสนโสภาน นักศึกษาคณะศิลปกรรมศาสตร์ สาขาวิชาศิลปปะการออกแบบทัศนธาตุ ม.ธรรมศาสตร์



▲ ทวีศักดิ์ จิตวัน และ กมลชนก แสนสุข นักศึกษาคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สาขาการออกแบบอุตสาหกรรม ม.ขอนแก่น

“ แะ รกๆ ก็มีนะคะ” อนุญา เค้านอนกอก หรือ ป้าอู๊ด หรือ “ครูช่าง” ของกลุ่มทอผ้าสี่ธรรมชาตินองบัวแดง จ.ชัยภูมิ กล่าวถึงความรู้สึกที่ได้ร่วมทำงานนักศึกษาในโครงการ “ออนซอนหลายลายผ้าอีสาน” กิจกรรมของ จิม ทอมป์สัน ฟาร์ม ร่วมกับ 8 มหาวิทยาลัย สนับสนุนให้คนรุ่นใหม่มีส่วนร่วมในการสืบทอดและส่งเสริมผ้าทออีสานกับช่างทอมืออาชีพ

“น้องๆ มาถามเรื่องผ้าลายไหมดแดง มีแรงบันดาลใจมาจากอะไร ป้าก็บอกว่าที่ได้ชื่อว่า อ.หนองมดแดงของเรามีภูเขาล้อมรอบทำให้เป็นที่อาศัยของมดแดง ไหมดแดงจึงเปรียบเสมือนสินค้าเศรษฐกิจสร้างรายได้ให้กับชาวบ้าน ถ้าเราตัดต้นไหมดแดงจะไม่เป็นที่อาศัย จึงเป็นที่มาของลายผ้า บอกเล่ารูปลักษณ์ของไหมดแดงที่คนรุ่นหลังสามารถมาศึกษาได้ในวันที่มดแดงหมดไป

น้องๆ เห็นแล้วก็มาช่วยคิดว่าลายไหมดแดง สามารถทำเป็นตัวแม่เบิ่ง(ลายใหญ่) หรือ ตัวจิว สลับกันไปได้นะ อันนี้เราไม่เคยคิดมาก่อน นอกจากนี้น้องๆ ยังมาช่วยแนะนำในเรื่องสีไหมร้อน โทนเย็น ซึ่งเราก็ไม่เคยรู้จักก่อนเลย การทำงานร่วมกันทำให้ป้าอู๊ดได้คิดทำลายไหมดแดงแม่เบิ่งตัวน้อย รู้จักการจับคู่สี” ครูช่าง ที่ได้รับการยกย่องจากศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพระหว่างประเทศปี 2554” บอกเล่าถึงการทำงานระหว่างคนต่างรุ่นได้อย่างเห็นภาพ

ช่องว่างระหว่าง ผ้าไทย กับ วัยรุ่น ดูเหมือนจะแคบลง เมื่อได้ลงมือคลุกคลีทุกขั้นตอนของกระบวนการผลิต ขณะเดียวกัน ครูช่างระดับตำนาน ก็เปิดโอกาสให้คนต่างรุ่นได้นำเสนอแนวคิดสมัยใหม่เข้าไปประสานบนผืนผ้ากรุงเทพฯวันอาทิตย์ ชวนคุณท่องโลกที่ซ่อนอยู่ในผืนผ้าอีสานไปพร้อมกับแนวคิดเด็ดๆ ของวัยรุ่นที่ฟังแล้ววางใจได้เลยว่า ผ้าไทยมีผู้พร้อมสืบสานแล้วอย่างสร้างสรรค์

มิติใหม่ลายไหมดแดง

ปิยะนุช พิพัฒนกุล และ อมรรัตน์ แก้วไชโย นักศึกษาคณะอุตสาหกรรมสิ่งทอ สาขาวิชาออกแบบสิ่งทอ ม.เทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ สองสาวเจ้าของแนวคิดลายไหมดแดงตัวเบิ่ง ตัวจิว บอกกับเราถึงแรงบันดาลใจ หลังจากได้ทราบเจตนารมณ์ของชาวบ้านหนองบัวแดงที่คิดค้น “ลายทอไหมดแดง” ขึ้นเพื่อต้องการให้ชนรุ่นหลังได้รู้จัก “ไหมดแดง” อาหารชั้นเลิศประจำท้องถิ่นที่นับวันจะมีจำนวนลดน้อยลง เนื่องจากพื้นที่ป่าถูกรุกล้ำมากขึ้น

“ไอเดียตั้งต้นคือการต่อยอดในเรื่องการอนุรักษ์ และการสร้างลวดลายให้มีความทันสมัยเป็นรูปทรงอิสระให้คล้ายคลึงกับมดแดงที่อยู่ตามธรรมชาติ เน้นการใช้สีธรรมชาติ 3 สี ได้แก่ สีเทาเข้มจากมะเกลือ สีเขียวจากใบสบู่เลือด และสีส้มจากคำแสด ทอด้วยฝ้ายเป็นหลัก 90% ใหม่ 10 % เพื่อให้ใช้งานได้ง่ายขึ้น”

กรุงเทพธุรกิจ

Krungthep Turakij
Circulation: 145,530
Ad Rate: 1,500

Section: วันอาทิตย์/หน้าแรก

วันที่: อาทิตย์ 8 กันยายน 2556

ปีที่: 26 ฉบับที่: 9117

Col.Inch: 223.50 Ad Value: 335,250

คอลัมน์: เรื่องจากปก: ผ้าไทยกับวัยรุ่น

หน้า: 1 (กลาง)

PRValue (x3): 1,005,750

ศิลปิน: ลีลี

สองสาวกล่าวว่า งานนั้นนอกจากจะได้รู้จักทีมของ
ลายผ้าไหมมัดแดงแล้ว ยังได้รู้ว่าไหมมัดแดงที่รับประทานกัน
โดยทั่วกันล้วนมาจากชัยภูมิแทบทั้งสิ้น

บารายน้ำใจแวง

บารายน้ำใจแวง เป็นชื่อของลายผ้าไหมที่ 2 นักศึกษา



▲ เส้นไหมหลากสีเส้นเล็กๆ
กว่าจะทอได้เต็มผืนต้องอาศัย
ความอดทน ความมีวินัย และ
ความรักในผืนผ้าเป็นสำคัญ

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ผังเมือง ภาควิชาภูมิสถาปัตย์
ม.มหาสารคาม ศศิพงษ์ บันรัมย์ และ มยุรภรณ์ โดย
ร่วมกันออกแบบ หลังจากลงไปหาข้อมูลและศึกษาที่มาของ
ผ้าซิ่นตีนแดง ของกลุ่มบ้านแวง อ.พุทไธสง จ.บุรีรัมย์

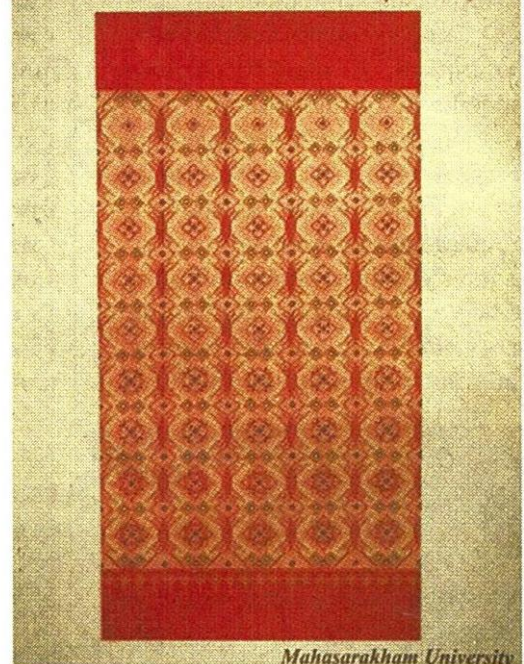
“ที่มาแนวคิดคือ พยายามออกแบบลายที่ประยุกต์ขึ้น
อิงกับหลักฐาน สภาพแวดล้อม เช่น กนก แวง เราไม่เคยเห็น
ไปถามกับคุณยายที่เคยเห็นว่าเป็นยังไง เขาบอกว่าคล้าย
ต้นกก เราพบว่าผ้าทอของที่นี่เป็นวัฒนธรรมร่วมของผ้าลาว
กับเขมร จึงนำเอาคำว่าบารายที่หมายถึงหนองน้ำ มาเป็น
ชื่อลายที่เกิดจากความร่วมมือร่วมใจของป้าๆ ยายๆ
ที่มีน้ำใจกับเรา”

พวกเขานำลายโบราณ ได้แก่ ลายขอ ที่มีความหมายถึง
ความร่วมมือร่วมใจ ลายสี่เหลี่ยม จากรูปทรงของบาราย
(สระน้ำโบราณ) และ ลายต้นแวง มาเป็นต้นคิดในการ
ออกแบบ จากนั้นลดทอนรายละเอียดลงพร้อมกับให้สีใหม่
ให้มีความหวานมากขึ้น

“สีเดิมเหมาะกับคนทำงาน ผู้ใหญ่ ถ้าปรับลงวัยรุ่นนำ
มาใช้ได้ เราเลยไปถึงการทอที่นำไปประยุกต์เป็นโปรดัคต์
อื่นๆ ด้วย เช่น กระเป๋า เป็นต้น” มยุรภรณ์กล่าว

ศศิพงษ์ กล่าวถึงทักษะของวัยรุ่นที่มีต่อผ้าไทยว่า
“ความจริงมันก็ดูแลจริงๆ ด้วยคู่สีที่ชาวบ้านจับ ชัดเจน
คนมองว่าแก่ แพง คนทั่วไปไม่สามารถซื้อได้ คนมีกำลังซื้อ
ก็เป็นผู้ใหญ่ เราจึงออกแบบลายผ้ามาสำหรับสวมใส่ใน

ทอผ้าลายผ้าซิ่นตีนแดง บ้านแวง อ.พุทไธสง จ.บุรีรัมย์

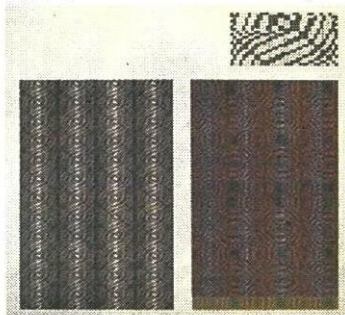


Mahasarakham University

▲ บารายน้ำใจแวง ลายไหมที่ได้แรงบันดาลใจ
มาจากผ้าซิ่นตีนแดง อ.พุทไธสง จ.บุรีรัมย์

รหัสข่าว: C-130908011021 (8 ก.ย. 56/07:22)

หน้า: 2/4



▲ ลวดลายใหม่ที่พัฒนามาจากความลวดตาของผ้าไหมหางกระรอก



▲ ลวดลายบนผืนผ้าแพรวาบ้านโปะ อ.คำม่วง จ.กาฬสินธุ์



▲ ผ้าฝ้ายลายไข่มดแดง อ.หนองบัวแดง จ.ชัยภูมิ



▲ ผ้าไหมหางกระรอก เมื่อมองใกล้ๆ จะสัมผัสได้ถึงความสั่นไหว



▲ ปิยะนุช พิพัฒน์กุล และ อมรรัตน์ แก้วไชโย สองสาวเจ้าของแนวคิดลายไข่มดแดงตัวเป้ง ตัวจิ๋ว

โอกาสพิเศษ ให้มีความเป็นเอกลักษณ์ นำความเป็นโมเดิร์น อินเทอร์เน็ตแฟชั่น เพื่อลดอายุกลุ่มเป้าหมาย

เราเป็นมหาวิทยาลัยจากอีสาน ผ้าไทยคือความภูมิใจ ยกนะคะกว่าจะทอสำเร็จได้แต่ละผืน พวกหนูเกิดมาในครอบครัวที่ยายทำไหมหนูไม่เคยรู้เลยว่าขั้นตอนมันยากลำบาก จนกระทั่งได้มาศึกษาและลงลึก พอมาเรียนแล้วรู้สึกเลยว่าผ้าหนูเองแล้วได้ราคาเท่านี้หนูก็ไม่ขาย เข้าใจแล้วว่าทำไมถึงแพง การอนุรักษ์ผ้าทอท้องถิ่นสำคัญจริงๆ นะคะ ถ้าพวกหนูได้สืบสานคงได้เป็นพื้นฐานข้อมูลให้คนศึกษาต่อได้ เพราะที่ทำงานอยู่ก็เป็นแม่ๆ ยายๆ กันแล้วคะ"

ลวดตาพายุ 60's

ได้ใจหทัยผ้าไหมหางกระรอก ของกลุ่มแม่บ้านวิสาหกิจชุมชนคิมมะฮะ-สวนหม่อม อ.บัวลาย จ.นครราชสีมา **ศุภฤกษ์ ม่วงทับ** กับ **กมลชนก แสนโสภาก** นักศึกษาคณะศิลปกรรมศาสตร์ สาขาวิชาศิลปะการออกแบบทัศนศิลป์

ม.ธรรมศาสตร์ ตอบตรงกันว่าเห็นความเหลือมของลายที่มีความลวดตา มองแล้วเกิดแรงบันดาลใจย้อนไปถึงยุคซิกซ์ตี้ "ผ้าไหมหางกระรอกเมื่อดูใกล้เหมือนสั้น มีการเคลื่อนไหวเป็นการ repeat ของลาย เกิดรูปทรงต่อกันเป็นมิติ มองแล้วเกิดแรงบันดาลใจเหมือนศิลปะยุค 60 นำความรู้สึกนี้มาออกแบบลายผ้าไหมในสไตล์ Op Art เป็นการสร้างมิติลวดตา"

นักออกแบบที่มันไม่เหมือนใครตรงที่เน้นการออกแบบลายผ้าสำหรับผ้าพันคอโดยนำเสนอแนวคิดในการนำเอาวัสดุสมัยใหม่ เช่น เมทัลลิก ขนสัตว์ เข้าไปผสมในขั้นตอนการทอ ขณะเดียวกันไม่ทิ้งความเป็นธรรมชาติ โดยจะใช้สีที่เกิดจากการหมักโคลนหลายๆ ครั้ง เพื่อให้ได้สีและเท็กซ์เจอร์ถูกใจวัยรุ่น

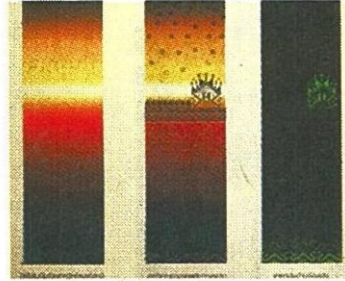


▲ มยุรภรณ์ ไตยิ่ง และ ศศิพันธ์ บัณฑิตย์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ผู้รังเมือง ภาควิธานภูมิทัศน์ ม.มหาสารคาม กับผ้าชิ้นดินแดง จ.บุรีรัมย์

ศุภฤกษ์ บอกกับเราว่า "จริงๆ แล้วผมไม่ได้สนใจผ้าไทยเท่าไร ชอบงานสมัยใหม่มากกว่า เหตุที่มาชอบเพราะได้แรงบันดาลใจมาจากรายการทีวี 'ทอผ้าไทย' ที่นำหน้าออกแบบมาออกแบบผ้าไทยทำให้เห็นว่าผ้าไทยมีความน่าสนใจ มีอะไรมากกว่าที่คิด ผมจึงอยากทำให้ผ้าไทยให้เข้าถึงกลุ่มวัยรุ่น คนสมัยใหม่ให้ได้"

ในขณะที่ทั้งคู่มีความคิดที่แตกต่างกันออกไป "ตอนแรกสนใจเล็กน้อย พอมาเรียน ทำให้เกิดความรู้สึกว่าไม่อยากให้หมดไป หนูเรียนออกแบบ ทำลายไหม แต่หนูก็เก็บลายเก่าด้วย หนูเป็นคนเห็นเวลากลับบ้านก็จะไปคุยกับคนที่ทอผ้าเพื่อเก็บลายผ้าเก่าๆ พอไปคุยกับเขาแล้วทำให้รู้ว่ารุ่นลูกหลานไม่อยากทำต่อแล้ว"

หนูอยากให้ผ้าไทยยังคงอยู่ต่อไป ใครจะช่วยเหลือแต่หนูชอบความเขย่งมันนะที่ แต่ด้วยความเขย่งนี้แหละมีค่าและมีมูลค่าที่ทำให้วัยรุ่นเข้าถึงได้ยาก" กมลชนกทิ้งท้ายอย่างชวนคิด



▲ “มุน มัง ลำค่า แพรวภาพสินธุ์”
ผลงานการออกแบบผ้าแพรวา
ในมิติใหม่

มุน มัง ลำค่า ผ้าเรืองแสง

ผ้าหนึ่งผืนจะบอกเล่าเรื่องราวของชาวภูไทตั้งแต่
ตะวันขึ้นจนถึงตะวันลับฟ้าไปได้อย่างไร ?

ไม่ต้องสงสัย ทวีศักดิ์ จิตวัน และ กมลชนก แสนสุข

นักศึกษาคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สาขาการออกแบบ
อุตสาหกรรม ม.ขอนแก่น สร้างภาพให้เราเห็นล่องหน้าบน
ภาพกราฟิกที่ทั้งสองร่วมกันออกแบบ ในผลงานชื่อ

มุน มัง ลำค่า แพรวภาพสินธุ์

“เราต้องการอนุรักษ์ผ้าแซว ผ้าเก่าไว้ซึ่งเป็นผ้ารวมลาย

ทั้งหมดเอาไว้ จึงนำมาสร้างเป็นลายใหม่โดยหยิบเอาลาย

บางส่วนมณำเสนอให้เห็นว่าระยะเวลา 1 วันชาวบ้าน

อ.คำม่วง จ.ภาพสินธุ์ทำอะไรบ้าง ต้องการนำเสนอวิถีชีวิต

ผ่านผ้าผืนนี้ โดยนำเรื่องราวมาสร้างแล้วเรียบเรียงใหม่

ตั้งแต่เช้าโดยย้อมสีไล่นโหนไปเรื่อย นำลายดอกแก้ว

บายศรี ธรรมาสัน มานำเสนอชีวิตรุ่งเช้าไปทำบุญที่วัด

ไสล้งมาเป็นลายพ่อนรำ ประเพณีลอยกระทง ล่างสุดเป็น

ลายพระยานาคเป็นความผูกพันทางความเชื่อของชาวภูไท

จะเห็นชีวิตตั้งแต่พระอาทิตย์ขึ้นไปจนถึงพระอาทิตย์ตก

ไฮไลต์ อยู่ที่ใช้เทคนิคกลมผสมขีด การจกนี้เองใช้ไหม

เรืองแสงเข้าไปผสม ดังนั้นเมื่อดับไฟผ้าผืนนี้จะมีมุมมองที่

แตกต่าง คือจะเห็นไหมที่เรืองแสงขึ้นบนความมืดของผืนผ้า

เป็นมุมมองที่แตกต่างกันบนผ้าผืนเดียวระหว่างกลางวัน

และ กลางคืน”

เป็นเรื่องที่น่าสนใจใครติดตามเป็นอย่างยิ่ง เมื่อ

นักออกแบบลายผ้าหน้าใหม่ ได้ทำงานร่วมกับช่างทอ

มืออาชีพระดับ “ครู” แคผลงานตัวอย่างออกแบบเป็นภาพ

กราฟิกก็น่าตื่นตาตื่นใจ โปรดติดตามผลงานศิลปะบน

ผืนผ้าที่เกิดจากไอเดียเด็ดต่อไปที่มีกำหนดจัดแสดงใน

นิทรรศการภายในงาน จิม ทอมป์สัน ทีวี 2556 กลางเดือน

ธันวาคม - 12 มกราคม 2557 ที่ อ.ปทุมชัย จ.นครราชสีมา

งานนี้เราจะได้เห็นมิติใหม่ของผ้าไทยกับวัยรุ่นที่

สอดคล้องกันอย่างมีศิลปะและร่วมสมัย ♀